

Raadsvoorstel

Zaaknummer: 855806
Datum vergadering: 28 november 2023
Datum voorstel: 31 oktober 2023
Nummer: A
Onderwerp: Beleidsvisies gezondheid en sport en bewegen

Voorgesteld raadsbesluit

Vast te stellen van:

1. De 'Nota publieke gezondheid';
2. De 'Sport- en beweegnota'.

Samenvatting van het voorstel

Vanwege landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen is er een nieuwe nota publieke gezondheid en nota sport- en bewegen opgesteld. De wet publieke gezondheid verplicht de gemeente om een actuele nota publieke gezondheid te hebben waarin landelijk gezondheidsbeleid naar lokaal beleid is vertaald. Door middel van de gezondheidsnota kunnen we richting geven en prioriteren op aandachtspunten binnen de gemeente. Sport- en bewegen draagt in grote mate bij aan het behouden en bevorderen van de gezondheid. In het opstellen van de nota's is gebruik gemaakt van gezondheidscijfers vanuit monitoring en zijn de aandachtspunten uit het bestaande sport- en preventieakkoord 'Fit & Vitaal' meegenomen.

Aanleiding voor het voorstel

Het opstellen van een actueel gemeentelijk gezondheidsbeleid is een taak die is opgenomen in de Wet publieke gezondheid (Wpg). Het opstellen van een beleidsvisie op het gebied van sport en bewegen draagt bij aan gerichte inzet op de (positieve) gezondheid van inwoners en zorgt voor een efficiënte inzet van mensen en middelen.

Beoogd resultaat van het voorstel

Publieke gezondheid

In de nota publieke gezondheid zijn op basis van gezondheidscijfers van onze inwoners vanuit de leeftijdsgroepen 'Kinderen (0 t/m 12 jaar)', 'Jongeren (12 t/m 16 jaar)', 'Volwassenen (18 t/m 65 jaar)' en 'Ouderen (65+ jaar)' aandachtspunten geformuleerd. Deze aandachtspunten sluiten in grote mate aan bij de thema's in het sport- en preventie akkoord 'Fit en Vitaal' dat is opgesteld in samenspraak met vertegenwoordiging vanuit de samenleving. In de uitvoering van de nota zullen we de samenwerking opzoeken met de betrokken partijen in de samenleving, waaronder verenigingen, gezondheidsprofessionals, welzijnswerk en het onderwijs.

Een gedeelte van de uitvoering op de aandachtspunten zijn in de afgelopen jaren al opgestart, denk hierbij aan projecten gericht op: 'het verminderen van alcohol- en middelengebruik onder jongeren: Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO)', en 'het voorkomen van overgewicht op jonge leeftijd: Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst (JOGG)'. Ook richt het plan van aanpak voor de uitvoering van het landelijke Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) met bijbehorende financiële middelen zich in grote mate op preventie en gezondheidsbevordering en heeft daarmee nauwe samenhang met de nota publieke gezondheid.

Sport- en bewegen

Voor de sport- en beweegnota is in belangrijke mate aangesloten bij de inbreng die vanuit de samenleving is georganiseerd voor het sport- en preventieakkoord 'Fit en Vitaal'. Daarvoor zijn onder leiding van een sportformateur sessies georganiseerd met een brede vertegenwoordiging uit de samenleving met onder andere verenigingen, fysiotherapeuten, welzijn en andere betrokkenen.

Argumentatie

1. Een actuele nota publieke gezondheid is verplicht vanuit de wet publieke gezondheid.

Vanuit de wet publieke gezondheid is de gemeente verplicht om een nota publieke gezondheid te hebben. Daarbij heeft de gemeente de plicht om de gemeentelijke nota publieke gezondheid te herijken en door de raad te laten vaststellen, nadat de landelijke nota gezondheidsbeleid is vastgesteld. Daardoor kan er op

lokaal niveau uitvoering gegeven worden aan landelijke ambities.

2. Landelijke en regionale ontwikkelingen maken 2023 het juiste moment om nieuw beleid op te stellen.

In het voorjaar van 2023 zijn het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) ondertekend door de Vereniging Nederlandse Gemeenten, Zorgverzekeraars Nederland en de koepelorganisaties van alle aanbieders in de gezondheidszorg. Daarmee krijgen gemeenten financiële middelen en de opdracht om regionaal en lokaal de samenwerking te zoeken op het vlak van preventie en gezondheidsbevordering met het medisch domein en het zorgkantoor in de regio.

In 2023 is, vanuit de beleidscyclus rondom de publieke gezondheid in Twente, een nieuwe regionale langetermijnvisie vastgesteld: 'Gezonde Generaties in Twente'. Deze visie gaat per 1 januari 2024 in. Hierop aansluitend wordt geschreven aan een uitvoeringsagenda, die eind 2023 gereed moet zijn en opgenomen wordt in het strategisch vier jaren programma van SamenTwente.

Ook krijgen gemeenten financiering vanuit het IZA. Daarbij hebben we ook in Twente de opdracht gekregen om een regionale preventie infrastructuur in te richten. In Twente hebben wij deze samenwerking al ingericht via de Twentse Koers. Deze samenwerking is door middel van een overeenkomst in 2023 geformaliseerd. Daarnaast is er als tweede opdracht vanuit het IZA een Regiobeeld Twente 2023 vastgesteld, om de aandachtspunten op het behouden van laagdrempelige, kwalitatieve en betaalbare gezondheidszorg in onze regio in beeld te brengen. Vervolgens is op basis van dit regiobeeld het regioplan Twente 2023-2026 opgesteld, dat voor het einde van 2023 aan het college voorgelegd wordt voor vaststelling.

In het opstellen van de lokale nota publieke gezondheid, zijn lokale aandachtspunten aangedragen in het regionale beleid publieke gezondheid en het regioplan Twente. Daarnaast zijn de relevante onderdelen vanuit het regionale beleid en regioplan waar mogelijk meegenomen in de lokale nota gezondheidsbeleid. In het volgende herijkingsmoment in de regionale beleidscyclus kunnen we op een vergelijkbare wijze meedraaien en weer de lokale-regionale uitwisseling toepassen.

3. Door een nota publieke gezondheid brengen we richting en sturing aan binnen uitvoering op preventie en gezondheidsbevordering.

Binnen de uitvoering op gezondheid zijn projecten veelal gestart vanuit mogelijkheden en beschikbare middelen. Daarbij was er geen op gezondheidscijfers gebaseerd overkoepelend beleid waarmee geprioriteerd kon worden. Projecten waarin we inzetten op de lange termijn zoals Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst (JOGG) en Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) missen een meerjarige overkoepelend beleid. Daarnaast geeft het vaststellen van de nota kansen om binnen de gemeentelijke organisatie de integraliteit op te zoeken bij andere afdelingen.

4. De nota publieke gezondheid fungeert als overkoepelend beleid

Binnen de verschillende domeinen van gezondheid fungeert het gezondheidsbeleid als een 'paraplu'. Onder het gezondheidsbeleid en de aandachtspunten binnen het beleid komen de sportvisie, de cultuurvisie en het armoedebeleid samen.

5. Sport en bewegen als middel

Het beleidsveld sport is letterlijk en figuurlijk in beweging. Demografische ontwikkelingen als vergrijzing, individualisering in de sport en veranderende sportvoorkeuren en de groeiende aandacht voor een veilig sportklimaat zijn enkele voorbeelden hiervan. Deze ontwikkelingen zorgen ervoor dat de rol van de gemeente verandert door de tijd heen. Voorheen was de rol van de gemeente vooral gefocust op het investeren en faciliteren in sport en bewegen, met als doel een (hogere) sportdeelname van inwoners. In de huidige maatschappij wordt sport niet langer als het doel gezien, maar meer als een instrument om ook andere doelen te realiseren. Denk aan verhogen van het welzijn en verbeteren van de gezondheid i.c.m. het besparen op de kosten voor zorg, maar ook aan thema's als vitaliteit, leefbaarheid, integratie of sociale veerkracht. Sport wordt daarmee steeds meer gezien als een maatschappelijk goed dat deelname aan de samenleving stimuleert en onderlinge verbondenheid creëert. Een voor iedereen toegankelijk aanbod is daarbij van belang. Niet alleen fysiek, maar ook bijvoorbeeld financieel gelet op de inkomensuitdagingen voor veel mensen in tijden van stijgende inflatie en energiecrises. Dat vraagt een andere rol, waarin de gemeente rekening dient te houden met trends en ontwikkelingen in de samenleving en fysieke, sociale en ook financiële drempels wegneemt. Bijvoorbeeld door niet per se in te zetten op meer of nieuwe voorzieningen, maar op een beweegvriendelijke en gezonde leefomgeving. Het vraagt ook inzet op het vitaal maken en houden van sportaanbieders, zodat het voor iedereen mogelijk blijft in de eigen omgeving deel te nemen aan sport en bewegen. Gelet op de vergrijzing en de toenemende druk op vrijwilligers kunnen deze uitdagingen niet alleen door de samenleving worden opgepakt, maar is een meer uitvoerende rol vanuit de gemeente benodigd.

De kaders voor deze rol van de gemeente worden geformuleerd aan de hand van de ambities in de nieuwe sportnota.

6. Samenhang sport en bewegen, gezondheid, cultuur en armoede

In het opstellen van de nota's op het gebied van gezondheid, cultuur, sport- en bewegen, en armoede is samenhang gevonden binnen de vier domeinen van positieve gezondheid. Gezondheid is breder dan 'niet ziek zijn' en bestaat uit de domeinen 'Financiële gezondheid', 'Mentale gezondheid', 'Sociale gezondheid' en 'Fysieke gezondheid'. Gezamenlijk zorgen deze nota's in grote mate voor de bevordering op alle domeinen.

Participatie samenleving

Het opstellen van het sport- en preventie akkoord 'Fit & Vitaal' was een intensief proces waarbij vertegenwoordiging van de samenleving betrokken is vanuit onder andere verenigingen, fysiotherapeuten en welzijnswerk. In het opstellen van de nota's zijn de thema's vanuit het sport- en preventie akkoord meegenomen. Ook is de sport- en beweegnota voor advies voorgelegd aan de Sportraad.

Ook in de uitvoering van de nota's zal de samenleving meegenomen worden. Zoals u in de nota's kunt lezen hebben we onze (maatschappelijke) partners en stakeholders vanuit de samenleving nodig voor het realiseren van de verschillende ambities binnen de nota's.

Externe communicatie

GGD Twente is betrokken bij het opstellen van de gezondheidsnota. Ook is de gemeente onderdeel van de ambtelijke werkgroep in het opstellen van het regionale gezondheidsbeleid.

Financiële paragraaf

De uitvoering van de ambities op het gebied van gezondheid en sport- en bewegen vragen om een intensivering en gerichte inzet van buurtsportcoaches in alle kernen. De financiële uitwerking hiervan bestaat uit incidentele middelen en is separaat in de begroting 2024 voorgelegd. Uitgangspunt bij herijking van het subsidiebeleid is binnen bestaande budgetten het verstrekken van subsidies aan te laten sluiten bij de ambities die voortkomen uit nieuw beleid.

Uitvoering

Na vaststelling van de nota's zullen beide nota's vertaald worden naar gedetailleerde uitvoeringsagenda's. Daarbij wordt binnen de ambtelijke organisatie op het gebied van 'de gezonde leefomgeving' gezocht naar snijvlakken en meekoppelkansen. Ook bij de (maatschappelijke) partners en betrokkenen vanuit de samenleving wordt opgehaald op welke wijze zij een bijdrage kunnen leveren in het behalen van de ambities.

Evaluatie

De gezondheidsnota zal over ten minste vier jaar herijkt moeten worden. Daarbij kunnen de nieuwe gezondheidscijfers van de gezondheidsmonitoring vanuit GGD Twente naast de huidige cijfers gelegd worden om opnieuw naar aandachtspunten te kijken. De verwachting is niet dat de gezondheidscijfers over vier jaar al in grote mate veranderd zullen zijn. Effecten van projecten en interventies op het gebied van preventie en gezondheidsbevordering zijn vaak pas zichtbaar op de lange termijn (10-20 jaar). Een voorbeeld hiervan is het 'IJslands preventiemodel'.

Harmonisatie Dinkelland-Tubbergen

De nota's zijn opgesteld voor beide gemeenten waarbij synergie en samenhang in beleid leidend is. Waar gezondheidscijfers per gemeente dermate verschillen zijn deze benoemd en kunnen daardoor ook leiden tot kleine verschillen in de uitvoering. De werkelijkheid laat zien dat beide gemeente vergelijkbare aandachtspunten hebben op het gebied van gezondheid, sport- en bewegen.

Burgemeester en wethouders van Tubbergen,

de secretaris

de burgemeester

ing. J.L.M. Scholten

drs. A.H. Postma

Raadsbesluit

Datum: 28 november 2023
Nummer: B
Onderwerp: Beleidsvisies gezondheid en sport en bewegen

De raad van de gemeente Tubbergen,

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 31 oktober 2023, nr. A;

gelet op het advies van de raadscommissie van 21 november 2023;

gelet op artikel 13 uit de wet publieke gezondheid

besluit:

Vast te stellen van:

1. De 'Nota publieke gezondheid';
2. De 'Sport- en beweegnota'.

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van 28 november 2023

De raadsgriffier,

De voorzitter,